

28.01

środa, 19.00
NFM, Sala Główna ORLEN

FANTAZJE

Benjamin Righetti, fot. archiwum artysty

Benjamin Righetti – organy

Małgorzata Podzielný – dyrygentka, kierownictwo artystyczne

Chóru Dziewczęcego NFM i Chóru Chłopięcego NFM

Chór Dziewczęcy NFM

Chór Chłopięcy NFM

Program

Benjamin Righetti (1982)

Fantaisie-Pastorale pour orgue wg XV Sonaty fortepianowej D-dur op. 28

„Pastoralnej” L. van Beethovena [14']

Camille Saint-Saëns (1835–1921)

*Pastorale** [3']

Johann Sebastian Bach (1685–1750)

Fantazja g-moll BWV 542/1 [6']

Henry Purcell (1659–1695)

When I Am Laid in Earth – Lament Dydony z opery *Dydona i Eneasz* [4']

Benjamin Righetti

Suite Carmen pour orgue op. 56 wg *Suity Carmen* G. Bizeta: *La garde montante**;

Habanera; *Aragonaise*; *Seguedille*; *Toccata du destin*; *Les Toréadors* [16']

Johann Sebastian Bach

Christ lag in Todes Banden – kantata BWV 4: Sinfonia;

Versus 2. *Den Tod niemand zwingen kunnt** [6']

Maurice Duruflé (1902–1986)

Prélude sur le nom d'Alain op. 7 [6']

Lux Aeterna z *Requiem* op. 9* [4']

Fugue sur le nom d'Alain op. 7 [4']

*Utwory z udziałem chórów w oprac. B. Righetiego

Prosimy o nagradzanie
artystów brawami
po zakończeniu
całego utworu.

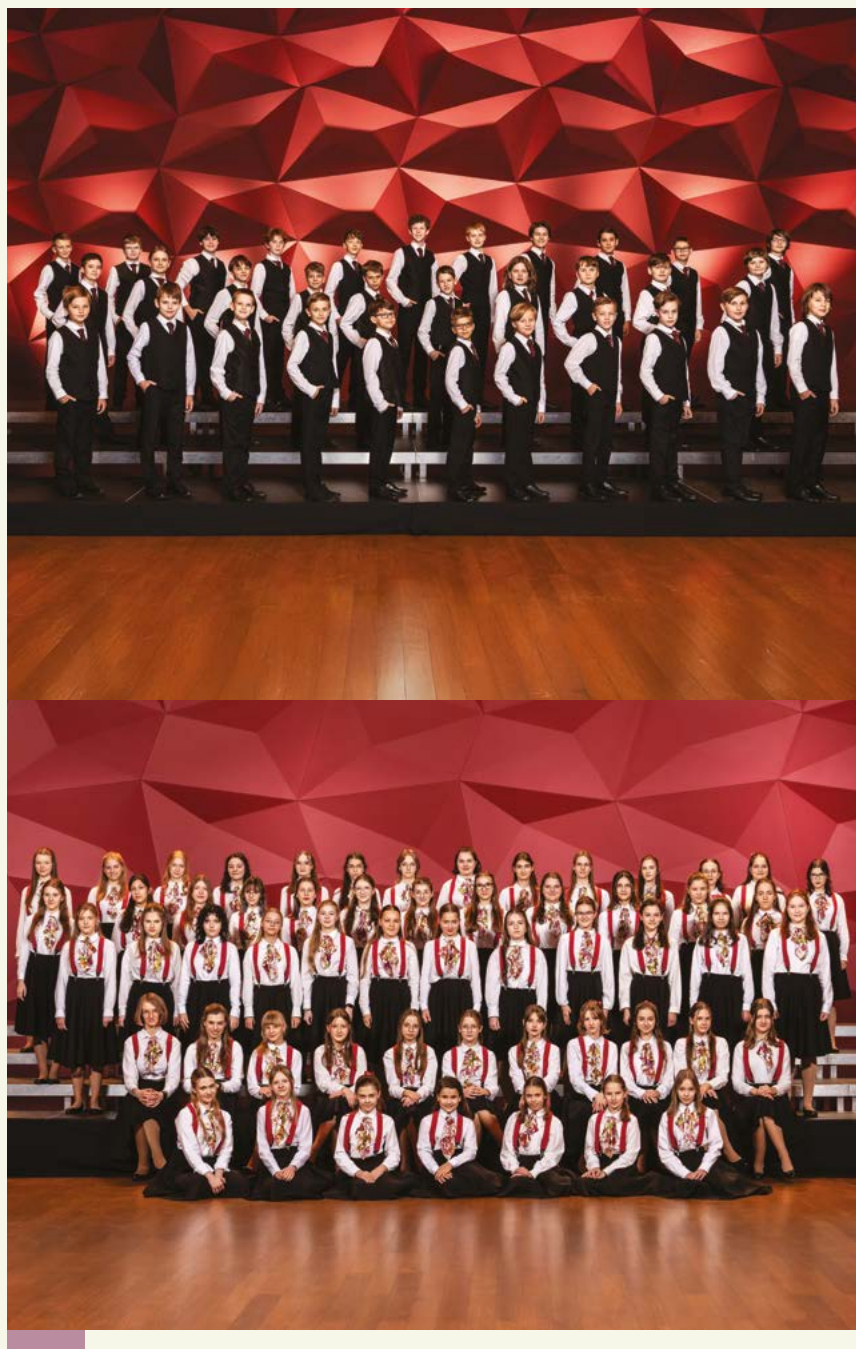
Muzyka to uniwersalny język pozwalający wyobraźni nie tylko wędrować choćby po przestrzeniach refleksji religijnej, ale i docenić znaczenie prostych zagadnień codzienności. Repertuar organisty Benjamina Righettiego sięga od twórczości sakralnej do jego własnych transkrypcji dzieł operowych. Wspólnie z Chórem Dziewczęcym NFM i Chórem Chłopięcym NFM szwajcarski artysta ukaże życie w wielu różnorodnych aspektach, co każdemu melomanowi pozwoli odnaleźć w tym, co usłyszy, swoje osobiste doświadczenia.

Wieczór rozpocznie kompozycja Righettiego oparta na XV *Sonacie fortepianowej* Ludwiga van Beethovena. Utwór klasyka zyskał przydomek „Pastoralna” ze względu na nutę pedałową przywodzącą na myśl dudy. Szwajcar swoje opracowanie dzieła stworzył w 2020 roku, na zamówienie festiwalu Klosters Music – odbywającego się w Gryzonii, a więc położonym najdalej na wschód kantonie ojczyzny tego artysty. Ważną okolicznością była wówczas 250. rocznica urodzin mistrza z Bonn i, jak przyznał sam Righetti, to, co stworzył, jest rodzajem hołdu dla autora dziewięciu symfonii. Czteroczęściową sonatę Beethovena przekształcił w płynący wartko zwarty potok tematów z niej pochodzących. Z całą pewnością kolejnym istotnym zabiegiem, na który warto zwrócić uwagę, była taka adaptacja fortepianowej kompozycji, by wyzyskać bogactwo brzmienia zapewnione przez głosy organowe.

Zaraz potem wysłuchamy wczesnego utworu Camille’a Saint-Saënsa z 1855 roku. Autor sięgnął po sielankowy, osiemnastowieczny tekst Philippe’a Destouches’a. Prostota uroczego drobiazgu może być urzekająca. Trzeba pamiętać, że skomponowanie takiej drobnostki przez dwudziestolatka było wówczas wyborem, nie koniecznością wynikającą z braku umiejętności. Miał on już wówczas na koncie dwie symfonie. Wspomniany francuski dramaturg żył niemal dokładnie w tym samym czasie, co Johann Sebastian Bach. Z dorobku pozostawionego przez barokowego mistrza polifonii Righetti wybrał *Fantazję g-moll* napisaną prawdopodobnie podczas drugiego pobytu kompozytora w Weimarze, a więc po 1708 roku. Składa się ona z pięciu odcinków. Pierwszy, trzeci i ostatni są napisane swobodnie i budzą skojarzenia z improwizacją, drugi i czwarty mają charakter kontrapunktyczny. Jeszcze wcześniej nawet powstała Bachowska kantata *Christ lag in Todes Banden* na Niedzielę Wielkanocną, której fragmenty zaprezentuje szwajcarski organista razem z młodymi śpiewakami. Wykorzystuje ona tekst i melodię ułożone przez Martina Lutra – jeden z najważniejszych hymnów protestanckich. Powstała mniej więcej w 1707 roku. Usłyszymy instrumentalną *Sinfonię* otwierającą całość, a następnie część w oryginale będącą arią na sopran i alt – *Den Tod niemand zwingen kunnt*.

Dzieła niemieckiego twórcy rozdzielone zostaną przez opracowania fragmentów dwóch wybitnych oper. Jako pierwsza zabrzmiała poruszająca aria *When I Am Laid in Earth* Henry'ego Purcella, śpiewana przez tytułową bohaterkę *Dydony i Eneasza* – królową Kartaginy, która zrozpaczona odejściem kochanka ginie samobójczą śmiercią. Aż dwieście lat po Angliku Georges Bizet skomponował słynną *Carmen* o pięknej pracownicy andaluzyjskiej fabryki cygar. Do dzisiaj sztuka ta cieszy się niesłabnącą popularnością, podobnie jak stworzona przez jej autora suita wykorzystująca tematy z tej opery. Righetti wykona swoją organową adaptację dzieła z 1875 roku. Wybrał najbardziej porywające fragmenty z kompozycji: marszowy chór uliczników z I aktu; zmysłową habanerę, czyli arię tytułowej bohaterki *L'amour est un oiseau rebelle*; tańeczny, żywy antrakt do aktu IV zatytułowany *Aragonaise* oraz kołyszącą uwodzieńczo arię *Carmen Près des remparts de Séville*. Wstępem do finału suity jest opracowanie mrocznego motywu przeznaczenia, który w operze słyszymy już pod koniec preludium, a potem jeszcze wiele razy, gdyż przenika on całość. Samo zakończenie również sięga po materiał z uwertury, odsyłający nas jednocześnie do słynnej arii toreadora z II aktu. Pisząc swoje opracowanie, Benjamin Righetti musiał zmierzyć z adaptacją na organy barw instrumentów całej orkiestry. Jako wykonawca staje przed wyzwaniem precyzyjnej realizacji żywych hiszpańskich rytmów napędzających operę Bizeta.

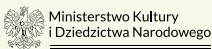
Na zakończenie zabrzmiały wyjątki z dorobku Maurice'a Duruflégo – niewątpliwego geniusza francuskiej muzyki XX wieku, który ze względu wyjątkowo krytyczny stosunek do własnego dorobku pozostawił po sobie zaledwie kilkanaście kompozycji. Jedną z nich jest *Prélude et Fugue sur le nom d'Alain* napisane w latach II wojny światowej. Dzieło to posłużyło autorowi do upamiętnienia Jehana Alaina – niezwykle obiecującego francuskiego organisty i twórcy, kolegi Duruflégo z czasów studiów w Konserwatorium Paryskim. Artysta został zmobilizowany we wrześniu 1939 roku i zginął w czerwcu 1940 roku, odznaczony wcześniej wielkim bohaterstwem w walce z Niemcami, biorąc udział chociażby w bitwie pod Dunkierką. Duruflé pomysłowo zakodował jego nazwisko, tworząc pięciodźwiękowy, łatwy do uchwycenia motyw muzyczny z powtarzanym dźwiękiem i skokami o kwartę oraz sekstę. Inną formą unieśmiertelnienia Alaina jest cytat pochodzący z jego kompozycji zatytułowanej *Litanies*. *Prélude et Fugue sur le nom d'Alain* Benjamin Righetti splecił z medytacyjnym *Lux Aeterna*, fragmentem ukończonego w 1947 roku *Requiem* – najszlachetniejszą pracą tego, jak już powiedziano, muzycznego perfekcjonisty.

Chór Chłopięcy NFM, Chór Dziewczęcy NFM, fot. Łukasz Rajchert

Organizator:

NFM – instytucja kultury współprowadzona przez:

Mecenas
Tytułarny NFM:

Mecenasi
NFM:

Partnerzy strategiczni NFM:

Partnerzy medialni NFM:

